

ТВОРЧА СПІВПРАЦЯ КОМПОЗИТОРКИ ЛЕСІ ДИЧКО З МИТЦЯМИ ДРОГОБИЧА

У статті аналізуються концертне життя відомої композиторки Лесі Дичко, її творчі контакти з виконавцями-інструменталістами, хоровими колективами й музикознавцями Дрогобиччини.

Ключові слова: музика, композиторка, концерт, інтерпретація, жанр, мистецтво.

Серед найталановитіших майстрів сучасного музичного мистецтва України композиторка Леся Дичко займає свою неповторну позицію. Її невиситима енергія і радість пізнання криються як у барвах і глибинах українського народного й духовного мистецтва, так і в надбаннях світової культури. 2009 рік став ювілейним для Лесі Дичко – видатної представниці музичної культури України, відомої композиторки, музикознавця, народної артистки України, лауреата Національної премії України ім. Т.Шевченка, володарки орденів св. Володимира III ст., Княгині Ольги III ст., св. Великомучениці Варвари, секретаря правління Національної спілки композиторів України. Слід зазначити, що мисткиня завжди підтримує тісні творчі контакти з різноманітними музичними колективами України, в особливий спосіб намагаючись сприяти піднесенню професійного музичного виконавства, зокрема хорового. Доволі міцні й тривкі зв'язки Лесі Дичко й із містом Івана Франка та Юрія Котермака – Дрогобичем. Тут, у рамках музичних фестивалів “Струни душі нашої”, започаткованих музикознавцем, головою Дрогобицької організації НСКУ Володимиром Грабовським, з нагоди святкування ювілейних дат композиторки ще від 1982 року відбувся ряд авторських концертів і творчих зустрічей із славною авторкою прекрасних музичних творів. Власне, співпраця Лесі Дичко з митцями Дрогобиччини є настільки цікавою і багатогранною, що потребує окремого висвітлення та дослідження.

Серед вагомих досліджень творчості Лесі Дичко варто назвати праці М.Гордійчука, В.Белікової, В.Тилик, С.Павлишин, О.Зінкевич, Г.Конькової, Г.Степанченко, Л.Пархоменко. Розкриттю хорового жанру в доробку композиторки присвячені статті й дисертаційне дослідження О.Письменної. Утім концертна палітра її творів, художні взаємини з виконавцями не знаходять широкого аналізу.

Мета статті полягає в окресленні концертного життя відомої композиторки Лесі Дичко, її творчих контактів із виконавцями-інструменталістами, хоровими колективами й музикознавцями Дрогобиччини.

Доволі давні й глибокі традиції в галузі музичного мистецтва притаманні Галичині, зокрема, мальовничому підгірському краю – Дрогобиччині, де із сивої давнини плекалися хорові, співочі й художні узвичаєння.

Наприкінці 1970-х та у 80-х роках завуч Дрогобицького музичного училища, музикознавець Володимир Грабовський, доволі часто мандруючи до Києва на багатолюдні спілчанські концерти, слухаючи тисячі музичних творів українських композиторів, знайомлячись з ними, зав'язував тісні контакти, які спонукали до організації творчих вечорів для дрогобицької публіки. Зокрема, Володимир Грабовський був організатором першого в Україні авторського концерту Леоніда Грабовського (Дрогобич, 1979), згодом Богдани Фільц (1982, 1992, 2002, 2007), творчого вечора до 100-річчя Б.Лятошинського (1995), авторських концертів Г.Ляшенка (1996, 1998), Є.Станковича (1997), М.Степаненка (2001), М.Колесси (1988, 1998, 2003), І.Майчика (2003), М.Ластовецького (1998, 1999, 2000, 2001, 2007, 2009), польського композитора Ю.Луцюка (2006) та ін. [10, с.43]. Наприкінці 1970-х років композитор Леонід Грабовський познайомив В.Грабовського з відомою авторкою Лесею Дичко, яка організувала для гостя з Дрогобича екскурсію святими місцями Києва (Києво-Печерська лавра, Поділ, церква святого Миколая Чудотворця, пам'ятник Г.Сковороді). Тоді ж і визрів задум першого авторського концерту інструментальної і вокальної музики Лесі Дичко в Дрогобичі, який відбувся в 1982 році. Потім були вечори, присвячені творчості композиторки в 1999, 2004, 2009 роках. Уперше мисткиня приїхала до Дрогобича у 2004 році.

Від 10 до 12 травня 2004 року на теренах Західної України, а саме в Дрогобичі й Самборі, на запрошення голови Дрогобицького осередку Національної спілки композиторів України В.Грабовського перебувала знана в усьому світі авторка Леся Дичко. Зустрічі відбулися в Дро-

гобицькій духовній семінарії, музичному училищі ім. В.Барвінського, Дрогобицькому державному педагогічному університеті ім. І.Франка, Самбірському органному залі. Цікавою видалася зустріч-концерт з творів Л.Дичко, яка відбулась у Франковому вузі. У концерті брали участь муніципальний хор “Легенда”, дитячий хор “Відлуння”, фортепіанний дует у складі Уляни Молчко й Олександри Німилович, солісти-вокалісти Є.Шуневич, В.Білас, піаністи Т.Козій і Л.Садова [9, с.7].

Тісні творчі контакти зав'язалися поміж Лесею Дичко й керівником дитячо-молодіжного хору “Відлуння” Катедрального храму Пресвятої Трійці міста Дрогобич Надією Бунь, які допомагають глибше пізнавати світ авторки, вникати в особливості стилю та мислення сучасного митця [6, с.143]. Їхнє знайомство розпочалося ще в 1999 році. Після виступу в Київському Володимирському соборі на фестивалі Д.Бортнянського (2001), де хор виконував поряд з іншими духовними творами й “Отче наш” Л.Дичко, композиторка залишила свій захоплений відгук на концертній афіші: “Чудовий хор “Відлуння” прекрасно виступив в Кафедральному Соборі Св. Володимира в Києві! Один з кращих дитячих хорів України є і посланником миру і добра християн України! Многії літа хору і його керівникові п. Надії Бунь. Добра, щастя і творчості” [7]. Згодом колектив отримав запрошення на хоровий форум, організаторами якого виступили Дніпропетровська мерія та Українська православна церква Московського патріархату. Отож хор “Відлуння” був єдиним колективом, який представляв Українську греко-католицьку церкву й блискуче виступив, незважаючи на те, що перед виходом на сцену йому заборонили співати найефектніші твори з програми, мовляв, “Отче наш” Л.Дичко це неканонічна музика, яку в них на концертах виконувати не прийнято, так само, як і композиції іноземною мовою – “The Lord is my Shepherd” G.Busto (Псалом 123) і “The little Horses” A.Bertsoha. Утім “публіка, затамувавши подих від здивування”, надзвичайно захоплено слухала дозволені композиції [3, с.6]. У травні 2003 року відбувся IX Міжнародний фестиваль дитячої та юнацької хорової творчості “Співає Київ весняний”, учасниками якого були й хористи “Відлуння”. Організатор фестивалю – Київський Будинок дитячої творчості, головою журі був народний артист України, професор Євген Савчук, а головою координаційної ради – народна артистка України, композиторка Леся Дичко.

Метою фестивалю стало намагання організаторів залучати дітей і молодь до духовної спадщини українського та світового хорового мистецтва; популяризувати кращі зразки хорового мистецтва українських і зарубіжних авторів минулого й сучасності; активізувати діяльність професійних композиторів у галузі дитячого хорового виконавства та пропагувати їх творчість. Дрогобичани показали високу професійну майстерність, були активними учасниками всіх концертів. Недарма організатори цього фестивалю нагородили їх усіма визначеними номінаціями: за вагомий внесок у розвиток українського хорового мистецтва, оригінальну інтерпретацію творів, високий фаховий рівень, а також відзначили грамотами та дипломами з новоствореним званням “Зірка фестивалю”. Хор “Відлуння” був єдиним церковним хором, адже решта – це зразкові колективи музичних, загальноосвітніх шкіл, Палаців дітей та юнацтва. Тому й помітною була велика різниця у виконанні духовних творів хором “Відлуння”: глибина розуміння та інтерпретації. Особливо піднесено звучали твори з Літургії Л.Дичко [4, с.4].

У 2004, ювілейному для мисткині, році колектив “Відлуння” був запрошений до Києва для участі у великому авторському концерті, присвяченому 65-літтю Лесі Дичко. Учасниками імпрези, яка відбулася 6 листопада 2004 року в Колонному залі ім. М.Лисенка Національної філармонії України, були Національна заслужена академічна капела “Думка” (кер. Євген Савчук), Національний ансамбль солістів “Київська камерата” (кер. і диригент Валерій Матюхін), Київський ансамбль ударних інструментів “ARS NOVA” (кер. Георгій Черненко), хор студентів Національної музичної академії України ім. П.Чайковського (кер. Павло Муравський), художній колектив “Дитяча опера” (кер. Наталія Нехотяєва), народний художній хор “Вогник” (кер. Світлана Степаненко), дитячо-молодіжний хор “Відлуння” (кер. Надія Бунь), солісти балету Національної опери України, органістка Галина Булибенко. Виступ хору “Відлуння” залишив глибокий слід у дитячих душах, адже спів на сцені поряд з кращими українськими колективами й відомими виконавцями додав упевненості у своїх силах, своїй майстерності.

Композиторка зазначила, що серед значної кількості дитячих хорів (“Щедрик”, “Зірниця”, “Вогник”) хор “Відлуння” займає одне з перших місць. Таке визнання майстерності є приємним і зворушливим. Авторський концерт у Дрогобичі й виступ “Відлуння” стали хорошим прикладом того, що попри сучасну масову культуру, яка покликана відірвати людей від духовного, у нас є виконавці, діти, які розуміють фольклор, серйозну музику, вони багаті на високе мистецтво, котре нараховує сотні літ.

Традиційний для Дрогобича VIII фестиваль “Струни душі нашої” розпочався урочистостями з нагоди 70-річчя від дня народження Лесі Дичко. 15 грудня 2009 року в Катедральному храмі Пресвятої Трійці прозвучала велична Літургія Іоанна Золотоустого Л.Дичко у виконанні Галицького хору (Львів) під орудою В.Яциняка, а 16 грудня 2009 року в залі Дрогобицького державного училища ім. В.Барвінського прозвучали хорові й інструментальні твори композиторки в інтерпретації відомих виконавців і хорових колективів Дрогобича. Хорові композиції лунали у виконанні дитячо-молодіжного хору “Відлуння” Катедрального собору Пресвятої Трійці (керівник Н.Бунь), хору “Оранта” Дрогобицької духовної семінарії (керівник о. А.Бунь). Щиро й зворушливо звучав цикл для мецо-сопрано й фортепіано у виконанні Валентини Білас і Людмили Садової. Із цікавістю слухачі й авторка сприйняли дві п’єси із циклу “Замки Луари” у перекладі для баяна в інтерпретації Івана Сирватки. Фортепіанний цикл “Алькасар” у виконанні Людмили Садової захопив публіку експресією, глибиною авторського задуму та майстерним осягненням художніх образів. Довершеністю виконання позначений і виступ фортепіанного дуету в складі Олександри Німилович і Уляни Молчко, які виконали “Драматичний триптих” для двох фортепіано [8, с.4]. Наступного дня на музично-педагогічному факультеті ДДПУ ім. І.Франка та в Дрогобицькій духовній семінарії відбулися цікаві зустрічі-лекції з Лесею Дичко та її чоловіком, дослідником творчості Артемія Веделя, професором Євгеном Махновцем. Після змістовної розповіді й слухання віднайденого хорового концерту А.Веделя вдалося розпитати славу ювілярку про перспективи й розвиток хорового мистецтва в Україні на сучасному етапі та її враження від авторського концерту.

Висновки. Визначна композиторка сучасності, невтомний опікун хорового мистецтва України, організатор численних хорових фестивалів і конкурсів Леся Дичко в розмові з однією з авторів публікації 17 грудня 2009 року наголосила, що «Дрогобич – колиска хорового співу, адже звідси вийшли і Микола Гобдич, і брати Курачі, прекрасний диригент Ігор Циклінський – це все гордість міста. Хор “Відлуння” – це інша атмосфера, це хор при церкві, що має велике значення і у вихованні дітей, їх ставленні до своєї справи, і у співі. Цей хор виконує як церковну, так і світську музику. Але скажу, що так як вони співають духовні твори, я не пригадую, щоб хтось ще тонше і чутливіше відтворював їх глибину. Ваше місто має прекрасну архітектуру – старовинна церква Св. Юрія, інші пам’ятки додають йому особливого звучання, місто невелике, але таке освічене, з такою кількістю музичних освітніх закладів, чималою кількістю хорів, високою духовністю, великою кількістю священників, які є регентами, духовною семінарією. Хотілось би, щоб Дрогобич став своєю родиною хоровою Меккою, адже для цього тут є всі можливості. Знаковим є те, що я провела тут свої авторські концерти під час фестивалю з такою гарною назвою “Струни душі нашої”». Подібні зустрічі й співпраця взаємодоповнюють і додають наснаги до творчих злетів як для шанованої композиторки, так і для виконавців і слухачів. Вони сприяють вихованню талановитої молоді на найкращих зразках сучасного музичного мистецтва.

1. Грабовський В. І дрогобицькі акорди пролунали в Києві / Володимир Грабовський // Високий замок плюс Дрогобиччина. – 2006. – 19 жовтня.
2. Грабовський В. Ювілейні вершини хору “Відлуння” / Володимир Грабовський // Жива вода. – 2006. – № 11. – С. 3.
3. Кулиняк Н. “Відлуння” співає у Дніпропетровську / Наталія Кулиняк // Собор Святотроїцький. – 2003. – № 3. – С. 6.
4. Кулиняк Н. Зоряний час “відлуннячок” / Наталія Кулиняк // Собор Святотроїцький. – 2003. – № 6. – С. 4.
5. Куц О. Леся Дичко: “Ствердження хорового співу для мене – це ствердження української нації...” / Ольга Куц // Жива вода. – 2004. – № 6. – С. 8.

6. Паньків О. Основні напрями діяльності дитячо-молодіжного хору “Відлуння” Катедрального храму Пресвятої Трійці міста Дрогобича / Паньків О., Німилевич О. // Історія, теорія та практика музично-естетичного виховання : матеріали III Всеукр. наук.-практ. семінару студентів, аспірантів, молодих вчених (Дрогобич, 9 квіт. 2009 р.). – Дрогобич : Посвіт, 2009. – С. 131–143.
7. Програма концерту духовної музики церковного дитячо-молодіжного хору “Відлуння”. – К. : Свято-Володимирський Патріарший собор, 2001.
8. Соловей Л. У дарунок ювіляріці – свято музики. (До ювілею української композиторки Лесі Дичко) / Лариса Соловей // Галицька зоря. – 2010. – № 7. – 26 січня.
9. Філоненко Л. Леся Дичко на дрогобицькій землі / Людомир Філоненко // Мій Дрогобич. Поступ. – 2004. – № 20. – 20 травня. – С. 7.
10. Філоненко Л. Служіння музиці: творчі обрії Володимира Грабовського / Людомир Філоненко, Олександра Німилевич // Молодь і ринок ; [упоряд. М. Вачевський]. – 2009. – № 12. – С. 42–46.

В статті аналізується концертна життя відомого композитора Лесі Дичко, її творчі контакти з виконавцями-інструменталистами, хоровими колективами та музикознавцями Дрогобицького регіону.

Ключевые слова: *музыка, композитор, концерт, интерпретация, жанр, искусство.*

In this article the concert life of a famous composer Lesya Dychko, her creative contacts with performers-instrumentalists, choral collectives and musicologists of Drohobych region are analysed.

Key words: *music, composer, concert, interpretation, genre, art.*